

Promemoria

Miljödepartementet

Avgift för länsstyrelsernas bedömning av
säkerheter för vissa anmälningspliktiga
verksamheter

M2022/01312

Juni 2022

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag.....	4
1.1	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.....	4
1.2	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.....	5
2	Ärendet.....	6
3	Avgift för länsstyrelsens prövning av säkerhet.....	6
4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	8
5	Konsekvenser.....	8
5.1	Effekter om förslaget inte kommer till stånd.....	9
5.2	Alternativa lösningar.....	9
5.3	Vilka som berörs av förslaget.....	9
5.4	Konsekvenser för staten.....	9
5.5	Konsekvenser för företag.....	9
5.6	Konsekvenser för miljön.....	10
5.7	Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av anslutningen till EU.....	10
5.8	Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser.....	10

Promemorians huvudsakliga innehåll

Promemorian innehåller förslag till avgifter för finansiering av länsstyrelsens bedömning av säkerheter för vissa anmälningspliktiga verksamheter.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken

Härigenom föreskrivs att det i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska införas en ny paragraf, 2 kap. 9 §, och närmast före 2 kap. 9 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Avgift för länsstyrelsens bedömning i fråga om säkerhet för anmälningspliktiga verksamheter

9 §

Den som begär länsstyrelsens bedömning i fråga om säkerhet enligt [X] § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ska betala

1. en grundavgift med 3 000 kronor för bedömning av om det finns ett behov av säkerhet, och

2. en tilläggsavgift med 12 000 kronor för en bedömning av säkerhetens storlek och av om säkerheten ska godtas, om länsstyrelsen har bedömt att det finns ett behov av säkerhet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2023.

1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Härigenom föreskrivs att 31 § förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 §¹

Avgiftsinkomster får disponeras av länsstyrelsen när det gäller inkomster enligt

1. djurskyddslagen (2018:1192) och djurskyddsförordningen (2019:66),
2. lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter och förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter som avser animaliska biprodukter,

3. förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken för tillsyn över dammsäkerhet, och

3. förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken för

a) tillsyn över dammsäkerhet, och

b) bedömning i fråga om säkerhet, och

4. 22 § delgivningsförordningen (2011:154).

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2023.

¹ Senaste lydelse 2019:73.

2 Ärendet

Under hösten 2020 påbörjade Miljödepartementet diskussioner med flera kommuner om författningsändringar som borde göras för att ge tillsynsmyndigheter större möjligheter att ingripa mot bristande avfallshantering (M2020/01615). Det resulterade i att Miljödepartementet tog fram promemorian Ordning och reda på avfallet. I promemorian föreslogs bl.a. att en bestämmelse skulle införas i miljöbalken som innebar att en tillsynsmyndighet skulle få förelägga en verksamhetsutövare som gjort en anmälan om miljöfarlig verksamhet att ställa säkerhet för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan leda till. Promemorian har remissbehandlats. Remissvaren finns tillgängliga i Miljödepartementet (M2021/00207).

Flera remissinstanser ifrågasatte om kommunerna, som ofta är tillsynsmyndigheter, har den ekonomiska och juridiska kompetensen som behövs för att pröva frågorna om säkerhet. Mot bakgrund av synpunkterna bedömde regeringen att bestämmelsen i miljöbalken i stället skulle utformas som ett bemyndigande som ger regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om att den som bedriver eller avser att bedriva en miljöfarlig verksamhet som omfattas av anmälningsplikt får föreläggas att ställa säkerhet. I propositionen Ordning och reda på avfallet föreslås ett sådant bemyndigande (prop. 2021/22:219).

3 Avgift för länsstyrelsens prövning av säkerhet

Förslag: Den som ansöker hos en länsstyrelse om en bedömning av om det finns ett behov av säkerhet enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ska betala

1. en grundavgift med 3 000 kronor för bedömning av om det finns ett behov av säkerhet, och

2. en tilläggsavgift med 12 000 kronor för bedömning av säkerhetens storlek och av om säkerheten ska godtas, om länsstyrelsen har bedömt att det finns ett behov av säkerhet.

Länsstyrelsen ska få disponera avgiften.

Skälen för förslaget: Enligt miljöbalken får regeringen meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning enligt miljöbalken eller föreskrifter som meddelats med stöd av balken (27 kap. 1 §). Regeringen får även meddela föreskrifter om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader (27 kap. 2 §). Förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken innehåller bestämmelser om avgifter som ska betalas för sådana kostnader som mark- och miljödomstolar och statliga förvaltningsmyndigheter har i fråga om prövning

och tillsyn enligt miljöbalken eller enligt föreskrifter som har meddelats enligt miljöbalken eller EU-förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde (1 kap. 1 §).

I proposition 2021/22:219 föreslås ett bemyndigande som ger regering- en möjlighet att meddela föreskrifter om att den som bedriver eller avser att bedriva en miljöfarlig verksamhet som omfattas av anmälningsplikt får föreläggas att ställa säkerhet. Vid remitteringen av den promemoria som låg till grund för förslaget i propositionen ifrågasatte flera remissinstanser om kommunerna, som ofta är tillsynsmyndigheter, har den ekonomiska och juridiska kompetens som behövs för att bedöma frågorna om ekonomisk säkerhet. Flera remissinstanser förordade att länsstyrelserna ska göra bedömningen av säkerhet. Genom att den nya bestämmelsen i miljöbalken utformas som ett bemyndigande är det möjligt att bestämma vilken myndighet som ska bedöma frågorna om säkerhet. Det är lämpligt att länsstyrelserna får den uppgiften. Det skulle kunna gå till så att kommunen inom ramen för tillsynen bedömer att det finns ett behov av säkerhet och att verksamhetsutövaren föreläggs att ansöka om länsstyrelsens bedömning. Detta skulle bli en ny typ av ärenden för länsstyrelsen. Det behöver därför införas en möjlighet att ta ut avgift i dessa fall.

Den som ansöker om länsstyrelsens bedömning i fråga om säkerhet bör vara skyldig att betala en avgift som täcker myndighetens kostnader så att skattemedel inte behöver användas. Avgiften bör utformas med hänsyn till att länsstyrelsen bedömer behovet av säkerhet i alla ärenden och i vissa ärenden går vidare och även bedömer säkerhetens storlek och om en föreslagen säkerhet ska godtas. Avgiften bör därför vara uppdelad i en grundavgift för bedömningen av behovet och en tilläggsavgift för bedömningen av säkerhetens storlek och av om säkerheten ska godtas.

Säkerheternas storlek kommer att variera beroende av bland annat verksamhetens omfattning och typ. Det finns dock inget självklart samband mellan säkerhetens storlek och handläggningstiden för att komma fram till beslutet. Det talar mot att låta avgiften vara kopplad till säkerhetens storlek. För att skapa en förutsebarhet är det önskvärt att avgiften är fast och motsvarar en förväntad genomsnittlig kostnad i stället för att tas ut som ett visst belopp per handläggningstimme.

Den inledande bedömningen av behovet av säkerhet bedöms vara av begränsad omfattning och kunna ske relativt standardiserat. Handläggningstiden bör därför kunna begränsas till några timmars arbete för länsstyrelsen. Bedömningen av säkerhetens storlek och om en föreslagen säkerhet ska godtas kräver en mer kvalificerad bedömning. Här behöver verksamhetens typ, omfattning och förväntat behov av åtgärder för återställning vägas in. Det har också betydelse vilken form av säkerhet som föreslås. Samtidigt bör en väl utformad och ändamålsenlig vägledning tillsammans med en samlad kompetens och erfarenhet hos länsstyrelserna innebära att tiden för bedömningen begränsas. Totalt bedöms handläggningstiden uppgå till 1–2 dagar.

Naturvårdsverket har i en skrivelse den 28 mars 2022 om prövnings- och tillsynsavgifter bedömt att länsstyrelsens handläggningskostnad uppgår till 1 000 kronor per timme (Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken – Redovisning av ett regeringsuppdrag, M2020/00666). Baserat på denna uppskattning i

kombination med uppskattad handläggningstid bör grundavgiften uppgå till 3 000 kronor och tilläggsavgiften till 12 000 kronor. En bestämmelse med denna innebörd bör införas i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Som framgår av konsekvensbeskrivningen är det svårt att uppskatta antalet berörda företag som kan få betala en avgift. Det beror inte minst på att det är den kommunala tillsynsmyndighetens beslut som avgör om behovet av säkerhet ska bedömas av länsstyrelsen. Det är också något som skulle kunna förändras över tid allt eftersom praxis utvecklas. Denna osäkerhet gör att det är svårt att förutse avgiftsintäkter samt länsstyrelsernas kostnader för handläggningen. Länsstyrelserna bör därför få disponera avgiften. Det är i linje med de riktlinjer som finns i förarbetena till budgetlagen (2011:203) för när specialdestination av inkomster från tvingande avgifter kan vara aktuellt (prop. 2010/11:40 s. 38–45). Avgiftsintäkten och kostnaden är t.ex. helt efterfrågestyrd och avgiftens storlek beslutas av regeringen. Avgiftsintäkten och kostnaden bedöms inte uppgå till några större belopp.

4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Förslaget till ändring i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska träda i kraft den 1 januari 2023.

Skälen för förslaget: Bemyndigandet att meddela föreskrifter om att den verksamhetsutövare som bedriver eller avser att bedriva en miljöfarlig verksamhet som omfattas av anmälningsplikt ska ställa säkerhet föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Förslaget till ändring i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken bör träda i kraft samtidigt som de planerade förordningsändringarna som ger en möjlighet att besluta om säkerhet för anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet. Avsikten är att den planerade förordningsändringen ska träda i kraft samma datum som bemyndigandet. Det innebär att de nu föreslagna ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2023. Det saknas behov av övergångsbestämmelser.

5 Konsekvenser

I detta avsnitt beskrivs effekter för berörda aktörer av förslagen i promemorian. Konsekvensbeskrivningen är strukturerad med beaktande av 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

5.1 Effekter om förslaget inte kommer till stånd

Om förslaget inte kommer till stånd är det staten och inte verksamhetsutövarna som får stå för kostnaderna för bedömningen av säkerheten. Vad statens kostnader kommer att uppgå till beror på antalet ärenden. Antalet ärenden är på förhand mycket svårt att uppskatta. Se nedan om konsekvenser för företag.

5.2 Alternativa lösningar

Alternativet till att låta verksamhetsutövarna stå för kostnaden för handläggningen är att staten gör det genom anslag till länsstyrelserna.

5.3 Vilka som berörs av förslaget

De som berörs av förslaget är staten och de verksamhetsutövare som behöver få behovet av säkerhet bedömt. Staten, kommuner, regioner och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet. Det innebär att kommuner, regioner och kommunalförbund inte berörs av hur länsstyrelsens prövning finansieras.

5.4 Konsekvenser för staten

Bedömning: Förslaget innebär att statens kostnader för prövningen av säkerheten täcks av avgifter. Viss administration krävs.

Skälen för bedömningen: Syftet med förslaget är att länsstyrelsernas kostnader för de aktuella ärendena ska täckas av verksamhetsutövarnas avgifter. Förslaget innebär i sig en viss administration men bör i övrigt inte innebära några kostnader för staten.

5.5 Konsekvenser för företag

Bedömning: En övre gräns för antalet berörda företag uppskattas till drygt 1 000 stycken. Det verkliga antalet kommer sannolikt att vara betydligt lägre. Samtliga berörda företag kommer att få betala grundavgiften på 3 000 kronor. De företag som behöver ställa en säkerhet kommer dessutom att få betala tilläggsavgiften på 12 000 kronor. I båda fallen handlar det om engångsavgifter.

Regeringen har möjlighet att på förordningsnivå avgränsa vilka anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter som ska omfattas av bestämmelser om säkerheter. Vilka konsekvenser förslaget får för företagen är beroende av hur bemyndigandet utnyttjas och i vilken utsträckning de kommunala tillsynsmyndigheterna sedan bedömer att det finns ett behov av säkerhet. Det är i sin tur beroende av vilken typ av

verksamhet det är fråga om. Starka skäl att meddela villkor om säkerhet föreligger om den aktuella verksamheten kan förutses avslutas inom viss tid och det kan föreligga ett efterbehandlingsbehov, dvs. situationer där kommunen eller staten riskerar att få stå för kostnaderna för att återställa platsen om företaget går i konkurs. Det är alltså företag som bedriver sådan verksamhet som i första hand kommer att få betala de avgifter som föreslås.

Verksamheter som passar in på beskrivningen ovan är i första hand anmälningspliktiga anläggningar där avfall bearbetas, sorteras eller lagras. Antalet sådana verksamheter är mycket osäkert men uppskattas till drygt 1 000 baserat på en tidigare kartläggning av Naturvårdsverket. Det kan ses som en övre gräns för hur många verksamheter som berörs. Dessa drygt 1 000 verksamheter varierar vad gäller hantering och typ av avfall och antalet verksamheter där tillsynsmyndigheten anser att behovet av säkerhet bör bedömas av länsstyrelsen kommer sannolikt att vara betydligt lägre. Frågan om säkerhet aktualiseras främst när ett företag vill påbörja en ny verksamhet eller ändra befintlig.

Samtliga berörda företag kommer att få betala grundavgiften på 3 000 kronor. De företag som behöver ställa en säkerhet kommer dessutom att få betala tilläggsavgiften på 12 000 kronor. I båda fallen handlar det om engångsavgifter.

5.6 Konsekvenser för miljön

Bedömning: Förslaget leder inte till några konsekvenser för miljön.
--

Skälen för bedömningen: Frågan om huruvida en säkerhet ska ställas kan få betydelse för miljön. Däremot inte frågan om hur handläggningen av ärendet finansieras.

5.7 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av anslutningen till EU

Det saknas reglering i EU-lagstiftningen om hur myndigheternas handläggning av den här typen av ärenden ska finansieras. Förslaget bedöms därmed inte strida mot de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

5.8 Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Som framgår av avsnitt 4 föreslås förslaget träda i kraft samtidigt som de planerade förordningsändringar som ger en möjlighet att besluta om

säkerhet för anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet. Det innebär att ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2023. Det bedöms inte finnas något behov av särskilda informationsinsatser.